

FLIEGERHORST FIETS TEGEN KLOK

ROUTE 24 km

Vliegveld Twenthe, jarenlang verstopt achter grote hekken. Tijdens deze fietstocht ontdek en beleef je de geschiedenis van dit gebied! Verhalen, uitkijkpunten, kunstwerken en prachtige, nieuwe natuur.

Gemaakt door Peter te Wierik i.s.m. Landschap Overijssel.

20
25

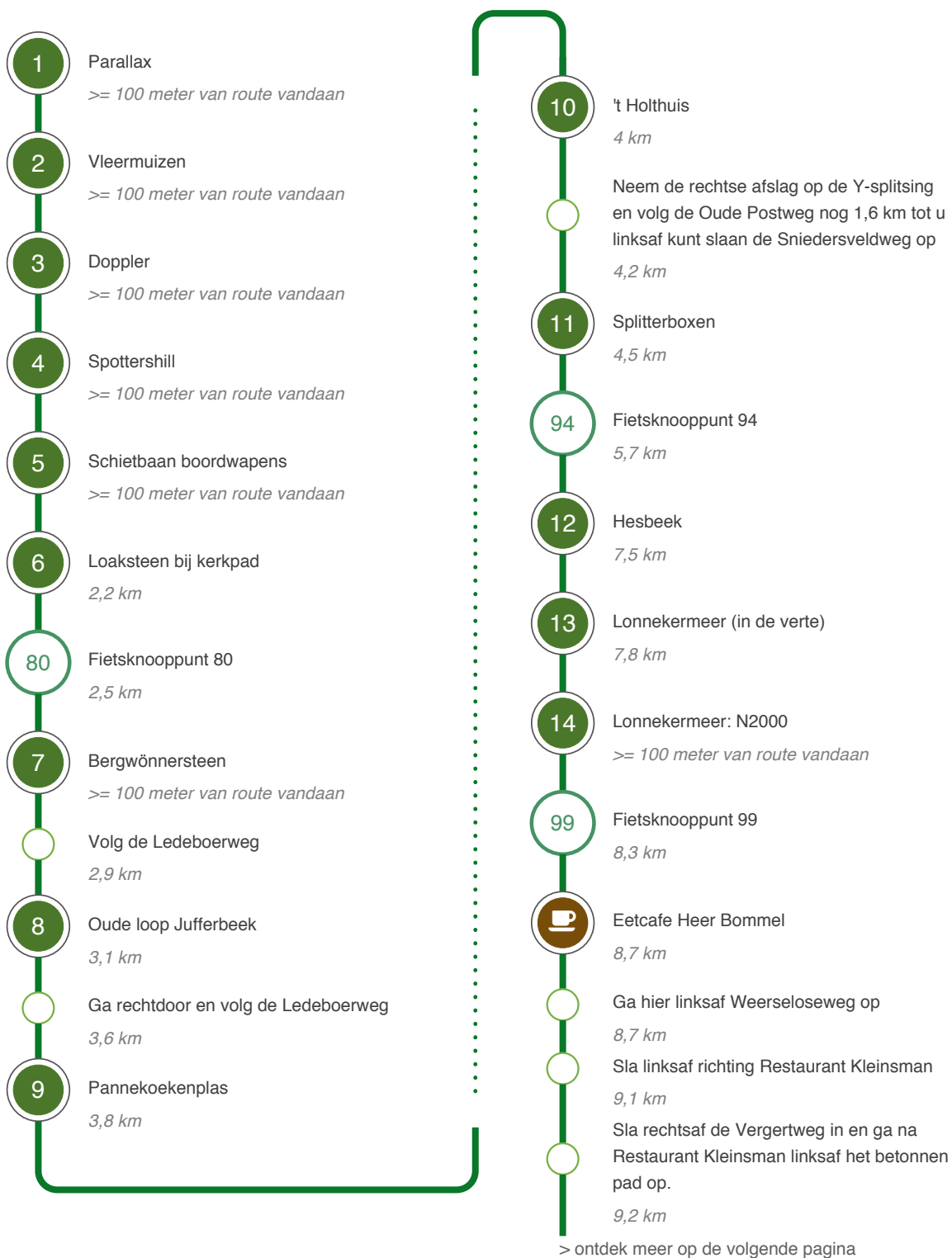
Fliegerhorst fiets tegen klok

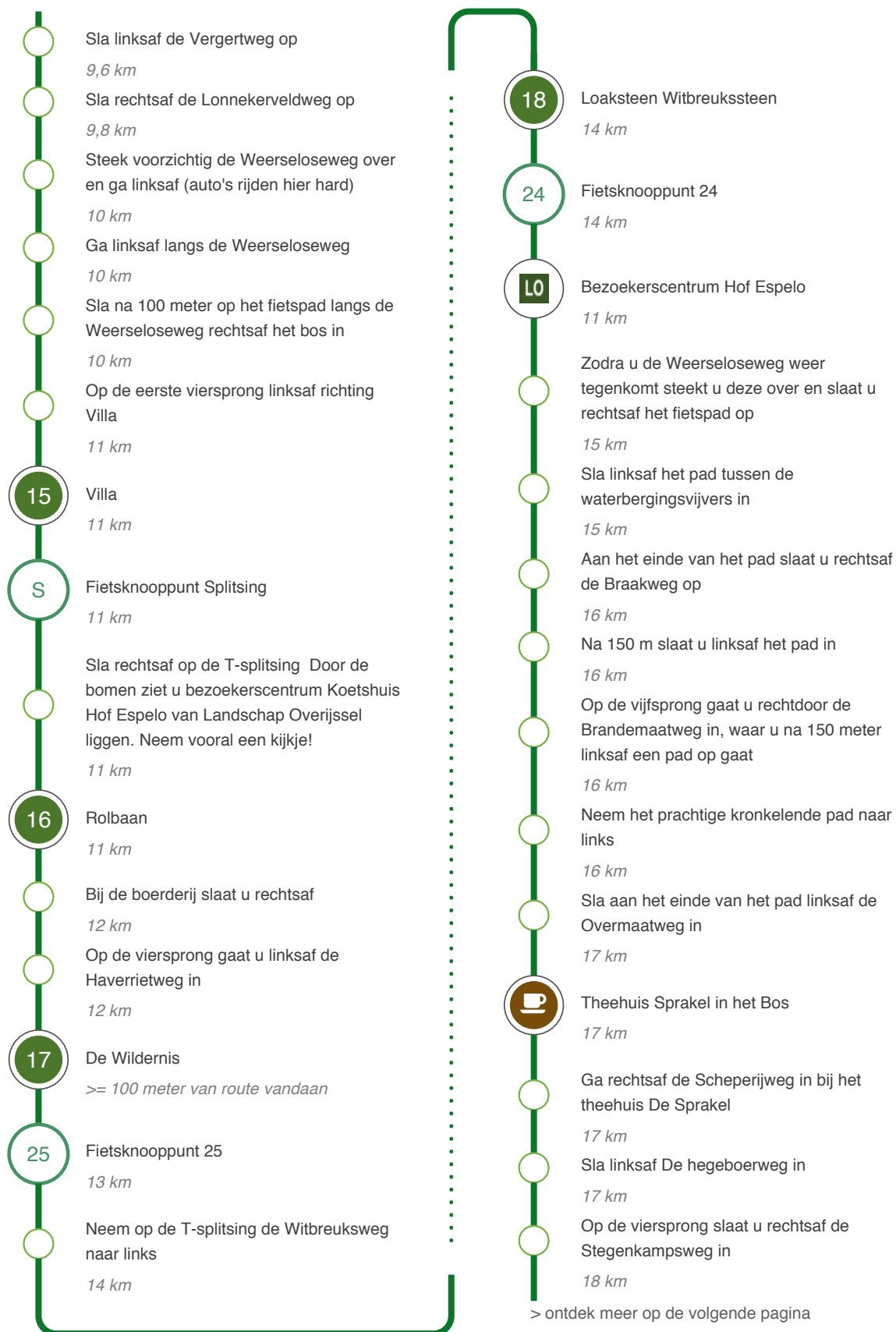
Fliegerhorst fiets tegen klok

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: Vliegbasis Twente, Vliegveldweg 345, 7524 PT Enschede Neem op de A1 afslag 33 (Oldenzaal-Zuid) en volg borden 'Vliegveld Twente'. Ruime parkeergelegenheid op het terrein van het vliegveld.

Vervolg route

Vervolg route

-
- Aan het einde van de Stegenkampsweg slaat u linksaf de Voortsweg op
18 km
 - Linksaf Lonnekeresweg op
19 km
 - Linksaf Vergertweg op
20 km
 - U kruist de Braakweg. De Vergertweg blijven volgen.
20 km
 - Bij de afslag gaat u linksaf de Vergertsveldweg op
21 km
 - Ga linksaf de Vergertweg op
21 km
 - Vlak voordat u de Weerseloseweg nadert slaat u rechtsaf de Lonnekerveldweg op
22 km
 - Restaurant Kleinsman
22 km
 - Net voorbij restaurant Kleinsman begint het betonnen karrenspoor / fietspad volg dit pad
22 km
 - 20 Betonschotsen
23 km
 - 21 Eerste luchthaven
>= 100 meter van route vandaan
 - 22 Het landschap steunen?
23 km

Einde van de route

Fliegerhorst fiets tegen klok

24 km

1

Parallax

Parallax

Twee voormalige opslagtanks voor brandstof (Air Fuel Station Zuid) zijn opengesneden, deels ontmanteld en helemaal schoongemaakt. Geheimzinnige tunnels gaven toegang tot de verborgen tanks.

Lenzen

Nu worden de tunnels afgesloten door een deur, maar speciale lenzen in de deur geven een bijzondere kijk op het interieur van de tunnels.

Uitkijkpunt

De twee uitkijkpunten bovenop de tanks geven uitzicht over het open veld waar reeën en vogels te zien zijn. De parallax is een ontwerp van kunstenaar Paul de Kort i.s.m. landschapsarchitect Marcel Eekhout. Hoe mooi is het om hier te zitten en te genieten van een mooie 'zomernacht'?

ZOMERNACHT.

Zachtkens daalde de avond; over de weiden,
Over de korenhalmen, die zich dommelend
Wiegelen, hangen witte, alles omhullende
Nevelsluiers.

Schimmen zijn 't, uit den Hades opgestegen,
Die des nachts bij 't zwakke sterrenschijnsel
Zwerven langs eens zoo geliefde oorden,
T'reurig te moede.

Reeds verbleekt het maanlicht en de schare
Sluipt terug naar 't donkere rijk der dooden,
Zwijgend; op het vale aangezicht zetelt
Bittere weemoed.

En de eerste stralen van den lichtgod
Spiegelen zich in tranen, die op iedere
Bloemkelk nederdrupten van de bleeke,
Bloedlooze kaken.

2

Vleermuizen

Elf soorten!

Op de Lonnekerberg vinden maar liefst elf soorten vleermuizen, waaronder drie zeer zeldzame, een thuis. Daarmee is de Lonnekerberg uniek in Nederland. De vale vleermuis, de Brandts vleermuis en de Bechsteins vleermuis zijn de meest bijzondere soorten.

3000 muggen

Tegen de schemering verlaten de vleermuizen hun schuilplaats en gaan ze foerageren. Sommige soorten vleermuizen eten maar liefst drieduizend muggen per nacht.

3

Doppler

Doppler

In deze ontmantelde hangar werden motoren van straaljagers getest. Het is nu een kunstwerk over geluid, horen en stilte, van Paul de Kort in samenwerking met landschapsarchitect Marcel Eekhout. Het metalen frame vormt de basis voor allerlei geluidsbelevingen.

Straalmotoren en vogels

In de grote hal (Basilica) hoor je op sommige plekken een overvliegend vliegtuig, terwijl op andere plekken vogels zingen.

Verhalen

Tussen de lamellen van de geluiddempers hoor je een licht geroezemoes. Het zijn de verborgen, soms pijnlijke verhalen van dit landschap. In de 'staart' van het gebouw heerst een oorverdovende stilte, maar af en toe hoor je hier de veldleeuwerik.

Bij deze locatie hoort een audiofragment. Luister dit af via de website of de mobiele app.

Spottershill

Spottershill

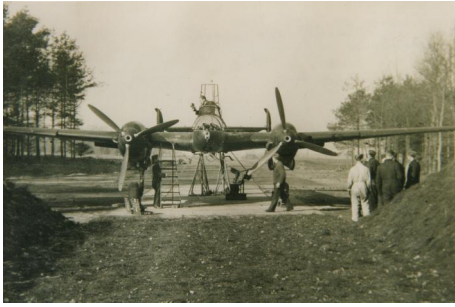
Tegen een voormalige shelter is met grond uit de omgeving een grote heuvel gemaakt, 'kiekbeult' in het Twents. Vanaf het dak van de shelter is het hele terrein goed te bekijken: de grasbaan voor de zweefvliegers en de start- en landingsbaan van Twente Airport.

Aan de overkant staan gebouwen van de Safety Campus en AELS (Aircraft End of Life Services), waar nu vliegtuigen worden gedemonteerd voor hergebruik van de onderdelen.

De hangars 7 en 8, die je aan de overkant van de startbaan ziet liggen, dateren nog uit de Tweede Wereldoorlog. Ze zijn echter niet van de Duitsers, maar na de oorlog als bouw pakket aangekocht van de Engelse luchtmacht en hier opgebouwd.

Schietbaan boordwapens

Schietbaan

Op de oude schietbanen werden handvuurwapens en boordwapens in vliegtuigen getest. Aan het begin van de boordschietbaan stelde men vooral Messerschmitts op. Verderop staat een bunker die werd gebruikt als kogelvanger.

In het betonnen plateau voor de kogelvanger zijn bevestigingspunten voor vliegtuigen te zien. Ook is er het silhouet van een vliegtuig ingefreesd.

Herinneringspad

Langs de boordschietbaan is een herinneringspad aangelegd met persoonlijke verhalen uit de oorlogstijd in het Fliegerhorstgebied. Verhalen over de verdreven boeren, de bezetting, gevechtshandelingen, de bevrijding en meer.

Kunstwerk

De boordschietbaan is inmiddels gerestaureerd. Kunstenaar Paul de Kort transformeerde de oude kogelvanger i.s.m. landschapsarchitect Marcel Eekhout tot een kunstwerk.

Loaksteen bij kerkpad

Steen bij kerkpad

Deze zwerfkei ligt op de grens van de marken Deurninge (28) en Lonneker (32). De nu aanwezige steen is een replica, geplaatst op 22 oktober 2015. De steen is geschonken door de gemeente Enschede en lag vroeger in het Wooldrikspark.

Grens

Een loaksteen is een grenssteen. Loak is dus Twents voor grens(scheiding). Bekender is de markesteen, die de grens weergaf tussen verschillende 'markes'. Een marke is een middeleeuws collectief van boeren die gezamenlijk het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden bestuurden.

Bergwönnersteen

Bergwönnersteen

Deze driemarkenstein Lonneker-Deurningen-Berghuizen is genoemd naar boerderij de Bergwönner. Dat betekent zoiets als 'bewoner van de berg' en verwijst naar de Lonnekerberg. De boerderij is nog altijd te vinden aan de Bergweg.

Jufferbeek

De Bergwönnersteen ligt aan de Jufferbeek, die ontspringt in het Haagse Bos en kabbelt dan door het bosgebied van de Lonnekerberg. Langs de oevers zijn zeldzame planten en vlindersoorten te vinden. De naam verwijst naar 'juffers' of witte wiefkes waarvan gezegd werd dat ze de Lonnekerberg bewoonden.

Ecologische verbinding

De Jufferbeek is aangewezen als kern van een ecologische verbindingszone en als 'waterparel'. Dat wil zeggen dat er gestreefd wordt naar een natuurlijke beekloop, zonder stuwen en vastgelegde oevers. Er zijn wel bufferstroken waarbinnen de beek vrij mag meanderen.

Markegrens vliegveld Twenthe

Tussen de Piermansteen en de steen bij het kerkpad loopt de grens tussen de marken Lonneker en Hasselo over het terrein van vliegveld Twenthe. De stenen langs deze grens zijn niet toegankelijk, maar in de video-animatie zijn ze allemaal te zien.

<https://youtu.be/UitImYPZrqE> (Markestenen vliegveld Twenthe)

Oude loop Jufferbeek

Bosbeekjuffer

In het kader van de herinrichting Enschede-Noord heeft de Jufferbeek de oude loop teruggekregen. Het 'bermpje' (een bijzondere vissoort) en de bosbeekjuffer profiteren hier nu al van.

9

Pannekoekenplas

Ijsvogel

Aan de Pannekoekenplas, die net ten noordoosten van de weg ligt, komt de ijsvogel voor. Die profiteert van onze relatief warme winters. De ijsvogel leeft namelijk van vis en als het water 's winters niet dichtvriest, heeft hij het hele jaar door te eten.

10

't Holthuis

't Holthuis

Een fraaie afwisseling van cultuurgronden en eikenbossen kenmerken dit landgoed. Vanaf de Lonnekerberg stroomt via een zeer smalle ecologische verbinding de natuurlijke Jufferbeek over het landgoed. Deze meanderende waterloop kent hoge waterstanden.

Betere leefomgeving

Landschap Overijssel werkt samen met de Universiteit van Wageningen aan een betere leefomgeving voor o.a. waterdieren in dit gebied. En met succes: inmiddels is het organisch materiaal in de Jufferbeek flink verhoogd.

11

Splitterboxen

Splitterboxen

Buiten het vliegveld bevonden zich zogenaamde 'splitterboxen': u-vormige aarden wallen waarachter Duitse vliegtuigen werden verstopt tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze bevonden zich buiten bom- en scherf- (ook wel: 'splitter') afstand van het vliegveld en werden bedekt met een camouflagenet.

Rolbanen

Om de vliegtuigen naar de hangar te verplaatsen en - tijdens de Tweede Wereldoorlog - naar de splitterboxen, werden rolbanen aangelegd. Ook soldaten verplaatsten zich met hun materieel via deze rolbanen. Je kunt ze nog altijd herkennen in het landschap, zoals hier als watergat.

Hesbeek

Hesbeek

In 2008 heeft waterschap Regge en Dinkel de Hesbeek voor waterberging ingericht. Bij extreem nat weer wordt het water opgevangen en vertraagd afgevoerd. Hierdoor neem de kans op wateroverlast in Hengelo sterk af.

Meanders

De beek is over een lengte van 700 meter slingerend ('meanderend') aangelegd en de oevers zijn natuurvriendelijk ingericht. Door de bodem te verschrallen is er een andere vegetatie met soorten als dotterbloem en kattenstaart ontstaan. Dit gebied is in beheer bij Landschap Overijssel.

Lonnekermeer (in de verte)

Mysterieus

Het Lonnekermeer is een mysterieus gebied met twee grote waterpartijen in het bos. In de zomer gonst het er van de insecten. Het kleine meer is ondiep en vult zich voortdurend met schoon water dat vanuit de grond omhoog borrelt.

Topnatuur

In het meer groeit en bloeit het moerashertshooi en hier leeft ook de zeldzame gevlekte witsnuitlibel. Regelmatig vliegt hier ook de visarend boven een van de twee meren. Het Lonnekermeer is aangewezen als Natura2000-gebied, Europese topnatuur!

Spoor

Het Lonnekermeer maakt deel uit van een keten van landgoederen die door de Twentse industriëlen begin van de 20ste eeuw zijn aangelegd, tijdens de ontginning van de 'woeste gronden'. In die tijd zijn twee waterplassen gegraven. Het zand werd gebruikt voor de aangrenzende spoorlijn naar Duitsland.

Lonnekermeer: N2000

Lonnekermeer

Het Lonnekermeer is aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege de hoge natuurwaarden van o.a. de plassen, schraalgraslanden en natte heide. Ook komen er bijzondere dieren en insecten voor zoals de witsnuit- en smaragdlibell.

Natura 2000

De biodiversiteit (soortenrijkdom) in Europa gaat al jaren achteruit. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Doelstelling van Natura 2000 is het verlies aan soorten planten & dieren te stoppen en te herstellen. Zo willen we voorkomen dat de natuur steeds eenvormiger wordt

Eetcafe Heer Bommel

"Altijd een succes, als je begrijpt wat ik bedoel ...". Door de gezellige huiskamersfeer zult u zich al snel thuis voelen. Openingstijden: woensdag t/m zaterdag van 16:00 u. tot 24.00, zondag van 14:00 u. tot 24.00. Weerseloseweg 370, 7522 PT Enschede T 053 - 4352565

<http://www.heer-bommel.nl> (Eetcafe Heer Bommel)

15

Villa

Amsterdamse school

De familie Cromhoff heeft dit fraaie landhuis in 1927 laten bouwen naar een ontwerp van architecten Van der Groot en Kruisweg. De villa, een rijksmonument, is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School.

Bezettingjaren

In de bezettingjaren werd het pand gebruikt als 'Kasino', een ontspannings- en ontmoetingsruimte voor Duitse officieren.

In 1951 wordt het landgoed aan de familie Doedes ten Cate verkocht, die het in 1984 - zonder de villa - verkoopt aan Landschap Overijssel. N.B. De villa is niet toegankelijk voor publiek.

16

Rolbaan

Rolbaan

De door de Duitsers in WOII aangelegde rolbaan, is hier nog een beetje zichtbaar. Voor de aanleg ervan is destijds op deze plek een rij bomen gekapt. Aan de andere kant van het roggeveld is ook te zien waar de baan lag: in de strook met naaldbomen.

> ontdek meer op de volgende pagina

De Wildernis

De Wildernis

De Wildernis is een landgoed met bossen, heidevelden en oude cultuurgronden. Vanaf de Lonnekerberg stromen meerdere beken door het gebied. In het zuidelijke deel van De Wildernis ligt het Sterrenbos met een monumentaal lijnenpatroon.

Hartjesbos

Het Hartjesbos in het noorden heeft heidevelden en met houtwallen omgeven hooimaten die vroeger met beekwater werden bevoeid. Deze zogeheten 'vloeiweiden' behoren tot de topnatuur van Nederland en vallen onder de regeling Natura 2000.

Loaksteen Witbreukssteen

Witbreukssteen 32.36-06

Deze zwerfkei ligt op de grens van de marken Lonneker (32) en Groot Driene (36). De steen is aan het eind van de tweede wereldoorlog verwijderd voor de aanleg van een rolbaan. De nu aanwezige steen is een replica, geschonken door de gemeente Enschede en geplaatst op 22 oktober 2015.

Bezoekerscentrum Hof Espelo

Bezoekerscentrum

Welkom in dit bezoekerscentrum van Landschap Overijssel! Hier kun je iedere zondag terecht voor informatie over het landschap, wandel- en fietsroutes en een kop koffie. Dit pand is in de 19e eeuw gebouwd voor de 'automobiel' van textielfabrikant Cromhoff, die toen eigenaar was van Hof Espelo.

Kinderactiviteiten

Regelmatig organiseren we op Hof Espelo kinderactiviteiten. Zo zijn er middagen waarop kinderen nestkastjes kunnen timmeren of het kabouterpad kunnen lopen. Ook is er een natuurspeelplaats, het 'Klauterwoud'.

Volwassenen

Voor volwassen bezoekers worden o.a. excursies georganiseerd onder leiding van een natuurgids. Thema's van de excursies zijn bijvoorbeeld soorten (denk aan vogels, vlinders of paddenstoelen) en natuurbeheer.

<http://www.landschapoverijssel.nl/bezoekerscentrum-koetshuis-hof-espelo> (informatie & openingstijden)

<https://www.landschapoverijssel.nl> (routes Landschap Overijssel)

Theehuis Sprakel in het Bos

Sfeervol theehuis met terras. Openingstijden: woensdag t/m zondag van 10:00 tot 18.30 uur.

<http://www.theehuisprakelinhetbos.nl> (Sprakel in het Bos)

Restaurant Kleinsman

Sfeervol genieten in een bosrijke omgeving. Een unieke buitenlocatie, elk seizoen van het jaar. Openingstijden: woensdag t/m zondag van 12:00 u. tot 23.00. Weerseloseweg 356, 7522 PT Enschede T 053 – 433 02 44

<http://kleinsman.nl/> (Kleinsman eten en drinken)

20

Betonschotsen

Landingsbaan

De oude landingsbaan van Vliegveld Twenthe is opengebroken en daar liggen nu betonschotsen. Deze laten het water door van de slenken die hier samenkomen. Aan weerszijden zijn jonge bomen aangeplant en nieuwe kikkerpoelen aangelegd in de vorm van bomkraters.

Een mooi voorbeeld van hoe op de voormalige vliegbasis nieuwe natuur wordt

geschapen.

21

Eerste luchthaven

KLM-toren

Het belevingspad door het natuurgebied gaat langs de oude fundamenteën van het hotel, de hangar en de oude KLM-toren van het eerste vliegveld uit 1931. Deze fundamenteën zijn zichtbaar gemaakt met opvallende beplanting.

In 2016 is een nieuwe toren gerealiseerd. Die geeft uitzicht op het terrein. In de toren zelf lees je over de historie van het eerste vliegveld.

In het videofragment vliegt Jaap Scholten, schrijver van het boek 'Horizon City', over Twente. Hij vertelt over Chuck Stork, een van zijn oudooms. Die verliet de Hengelose fabrikantenfamilie en beproefde zijn geluk in de Verenigde Staten.

Bij deze locatie hoort een videofragment. Bekijk dit via de website of de mobiele app.

22

Het landschap steunen?

Landschap Overijssel

Je bent op deze route (voor een deel) te gast op terrein van Landschap Overijssel. Landschap Overijssel beschermt, beheert en ontwikkelt natuur & landschap met kwaliteit voor mens, plant en dier zodat het er goed leven is. Hier vlakbij is het bezoekerscentrum van Landschap Overijssel.

Help mee!

Help mee bij de bescherming en ontwikkeling van het landschap in Overijssel en het onderhoud van wandel- en fietsroutes, zodat je kunt blijven genieten van dit mooie afwisselende Twentse landschap!

sms & doneer eur 2,50

Klik op de doneerknop en je steunt het landschap met eur 2,50. Het bedrag wordt eenmalig afgeschreven via je telefoonrekening. Alvast hartelijk dank voor de steun!

Voor donaties verwijzen we u graag door naar onze website.

